

Rioolrenovatie en -aanleg de Raam e.o.

Verslag Informatieavond

presentatie	27 oktober 2016, om 19:30 uur, locatie: Cultuurhuis Garensponnerij
aanwezig	<ul style="list-style-type: none"> - Bewoners de Raam en omgeving - Projectteam van de Gemeente: Albert van der Veldt (projectleider) Renata Cadée (projectmedewerker) Anton Elenbaas (Projectleider Royal HaskoningDHV)
Betreft	Verslag presentatie, vragen en antwoorden tussentijds en na afloop
notulist	Renata Cadée / Anton Elenbaas

1. **Opening**

Op 27 oktober 2016 om 19:30 uur is de presentatie begonnen over het project rioolrenovatie & -aanleg de Raam en omgeving. De bewoners en bedrijven die zich in het projectgebied bevinden zijn middels een brief van 10 oktober 2016 uitgenodigd voor de informatieavond.

Albert van der Veldt opent de avond en heet iedereen van harte welkom. Aansluitend stelt hij het projectteam voor en geeft hij toelichting op de agenda van de presentatie (PowerPoint).

2. **Introductie**

Albert van der Veldt geeft uitleg waarom deze informatieavond juist in deze fase wordt gehouden. Het is nu de fase om het project te lanceren en de omwonenden te informeren over zowel de ondergrondse rioleringswerkzaamheden en de mogelijke effecten daarvan alsook de start aan het ontwerp van de buitenruimte. Ten aanzien van de bovengrondse inrichting is er ruimte voor de bewoners om mee te denken over de inrichting. Daarnaast is het de bedoeling om eventuele knelpunten in de bestaande situatie te inventariseren zodat deze informatie meegenomen kan worden in de verdere voorbereiding van het project.

Momenteel is een rioolontwerp vervaardigd. We zijn nu in de voorbereidingsfase om een inrichtingsontwerp van het openbaar gebied op te stellen. In deze periode is het mogelijk om wensen en suggesties vanuit de bewoners mee te nemen in het voorbereidingsproces en te kijken of deze al dan niet meegenomen kunnen worden in het ontwerp.

Tot slot wordt deze avond gebruikt om elkaar te leren kennen en aan te geven wat we gaan maken en welke weg we volgen om zover te komen.

Doelen zijn:

- een goed functionerend, onderhoudbaar en afgeboeid rioolstelsel.
- Een grondwaterstand die zich bevindt in een zone rondom het waterpeil in de stadsgracht (streefwaarde).
- Het scheiden en apart afvoeren van vuilwater en regenwater.
- Een bovengrondse inrichting van de Raam die overeenkomt met het eerder opgepakte deel van de Raam.

3. **Waar staan we nu?**

Albert van der Veldt geeft aan wat de planning is. De planning is mede afhankelijk van andere projecten in de omgeving waarbij omleidingsroutes ingesteld worden. Zo is er inmiddels gestart met de bouwwerkzaamheden aan de Vest (die duren tot begin 2018) waarbij de omleidingsroute over de Raam loopt. Hierdoor zal voor het bepalen van de uitvoeringsplanning van de Raam nauwgezet gekeken moeten worden naar de verkeersafwikkeling. We moeten voorkomen dat de verkeersafwikkeling in de stad vast gaat lopen en bewoners, bedrijven en overige weggebruikers het niet meer snappen.

Albert geeft aan dat in principe wordt getracht om mei/juni 2017 te starten met de uitvoeringswerkzaamheden aan de Raam. Indien blijkt dat de werkzaamheden aan de Raam te veel invloed hebben op de verkeersafwikkeling zal de uitvoering naar verwachting één jaar opschuiven, mede afhankelijk van andere projecten.

4. **Toelichting project**

In een toelichting wordt vervolgens met behulp van afbeeldingen uitgelegd wat een opgeboeid en afgeboeid rioolstelsel is. Ook wordt aangegeven dat het gemeentelijk beleid uitgaat van een afgeboeid stelsel. Bij een afgeboeid rioolstelsel is het van essentieel belang dat het gehele rioolsysteem (gemeentelijk riool én particuliere aansluitleidingen) 100% waterdicht is. Bij een niet 100% lekdicht riool bestaat de kans dat grondwater via het riool wegstroomt waardoor het grondwaterpeil binnen een bepaalde zone te laag wordt. Een te lage grondwaterstand kan zorgen voor paalrot van funderingshout en leiden tot een snellere zetting van het gebied.

Hierbij is het ook van belang dat naast het gemeentelijk riool ook de particuliere rioolaansluiting waterdicht is. Indien de gemeente tijdens de uitvoering merkt dat er een constante stroom van water uit de particuliere leiding stroomt dan meldt de gemeente dit bij de bewoners met het verzoek deze te herstellen. Dit valt onder de verantwoordelijkheid van de pandeigenaar.

5. **Huidige situatie riool**

De oorspronkelijke situatie (voor de demping van de Raam) bestond uit een stelsel van riolen die uitmonden in de gracht van de Raam. Na de demping van de gracht zijn de riolen aangebracht zoals in de huidige situatie. Hierbij ligt aan weerszijden van de straat pal langs de gevels een riool die op meerdere locaties oversteekt en loost in het grote dieperiool die in het midden van de Raam ligt. Het riool dat pal voor de woningen ligt staat altijd vol met rioolwater. Dit is in het gedaan om wegsijpelen van grondwater tegen te gaan. Als er namelijk een lekkage in het riool is kan de grondwaterstand te laag worden. Nadeel van deze situatie is dat dat er geen berging is in het rioolsysteem. Als er een flinke regenbui valt kan het water niet voldoende snel weg waardoor kans is op water op straat.

Nieuwe situatie riool

In de nieuwe situatie worden verbeteringen aangebracht. Er worden twee nieuwe rioolbuizen aan iedere zijde van de straat gelegd. Hiervan komt er een vuilwaterafvoer (VWA) en een drainage/ infiltratieleiding voor de afvoer van het regenwater.

Vuil water riool

Op het vuil water afvoer (VWA) worden de bestaande huisaansluitingen aangesloten. Via de bestaande oversteken wordt de verbinding gemaakt naar het grote riool middenin de Raam.

Mogelijke effecten nieuw riool

Omdat we nu een lekvrij VWA gaan aanbrengen kan dat gevolgen hebben in uw woning. Normaal gesproken heeft de afvoer in een woning een ontluchting buiten de woning. Dit kan in de loop der tijd zijn veranderd (binnenshuis) of zijn verwijderd. Zoals tijdens de presentatie werd aangegeven door diverse bewoners is er tijdens het schonen van de huidige rioolbuizen wel eens een rioollucht in huis en zijn de sifonnen aan het borrelen. Dit kan daarmee te maken hebben. Als we het nieuwe systeem aanleggen kan dit vaker voorkomen door luchtschommelingen. Dit is wel afhankelijk of uw systeem wel of niet goed werkt. Eventuele handelingen dienen de bewoners zelf en voor eigen rekening te verhelpen.

Nieuwe situatie drainage infiltratieleiding

Er wordt ook een nieuwe leiding aangelegd die het regenwater dat op straat valt, opvangt en afvoert. Door middel van de kolken die in het projectgebied staan wordt het regenwater op deze leiding aangesloten. Waar mogelijk sluiten we ook de dakafvoerleiding daarop aan. Deze leiding heeft van zichzelf kleine openingen zodat het water kan wegstromen in het gebied waar het ook valt. Deze leiding staat ook in verbinding met het water in de stadgracht zodat het water ook kan afvoeren naar buitenwater. De leiding kan dus water afvoeren (bij regen) en water toevoeren (bij droogte). Op deze manier wordt gestuurd op een evenwichtige grondwaterstand die zich bevindt in een zone rondom het peil in de stadgrachten (streefwaarde).

Mogelijke effecten drainage/ infiltratieleiding

Doelstelling van de gemeente Gouda is een grondwaterstand die zich bevindt binnen een zone rondom het peil in de stadgracht (gemeentelijk beleid). Het aanleggen van de betreffende leiding is een middel om deze doelstelling te behalen. Met het aanleggen van de drainage/ infiltratieleiding zal verandering kunnen optreden in de grondwaterstand. Bewoners kunnen daar iets van gaan merken. Zo kan het voorkomen dat er eerst geen grondwater in een kelder/ kruipruimte of onder een vloer aanwezig was en na het gereed zijn van het project ineens wel. Albert van der Veldt geeft aan dat bewoners zelf verantwoordelijk zijn voor hun eigen pand en de staat daarvan. Tevens zijn bewoners zelf verantwoordelijk voor het grondwater op hun eigen terrein.

Tijdens de avond ontstaat er een constructieve discussie. Bewoners zien het belang in van een evenwichtige grondwaterstand (niet te hoog en niet te laag) maar hebben moeite met de eventuele nadelige effecten. Albert van der Veldt geeft aan de bezorgdheid te begrijpen. Het valt echter op dit moment moeilijk in te schatten of, en welke, bewoners hinder kunnen gaan krijgen door eventuele veranderingen (hoger of lager) in de grondwaterstand. Vanzelfsprekend zal de gemeente in de communicatie en advies hier haar rol innemen.

6. **Inrichting de Raam**

Uitgangspunt voor de bovengrondse inrichting is wat de stedenbouwkundige (Els Bet) in 2011 voor de Raam heeft ontworpen. De inrichting en bestrating krijgt dezelfde uitstraling als het eerste gedeelte van de Raam. Albert van der Veldt geeft aan dat er verbeterpunten mogen worden aangedragen. In de vragenlijst hieronder staan vragen en op- en aanmerkingen van bewoners die tijdens de presentatie zijn gesteld. Om tot een eerste aanzet van het ontwerp te komen is afgesproken dit samen met de initiatiefgroep Raambuurt te doen. Zodra het ontwerp gereed is zal dit weer worden gepresenteerd aan de omgeving.

7. **Kabels en leidingen**

Rekam gaat mantelbuizen plaatsen voor toekomstig glasvezel. Deze werkzaamheden vinden plaats gelijktijdig met de rioleringswerkzaamheden. Voorafgaand aan deze werkzaamheden gaat Stedin een middenspanningskabel vervangen. Omdat dit grootschalig is worden deze werkzaamheden voorafgaand aan de gemeentelijke werkzaamheden uitgevoerd.

8. **Oude panden**

Er kunnen risico's ontstaan tijdens het ontgraven van sleuven bij oude panden. Om het graven nabij oude panden zo zorgvuldig mogelijk te doen worden er verschillende voorzorgsmaatregelen genomen en zal tijdens de uitvoering controle worden uitgevoerd. De gemeente laat een onafhankelijk bureau de woningen controleren op de huidige situatie. Zij legt alles vast zodat we tijdens en na de uitvoering van het werk een goed beeld hebben van de staat van de woningen zowel voorafgaande als na afloop van het werk.

9. **Uitvoering/ fasering**

De afzetting zal in fasen en halve rijbanen worden uitgevoerd. Tijdens de uitvoering zal er wekelijks een inloopspreekuur zijn in de keet van de aannemer. Hier kunt u terecht met al uw vragen of opmerkingen. Hierbij zal ook steeds de toezichthouder van de gemeente aanwezig zijn. Informatie van de voorbereiding en ontwerpfase is te vinden op de website van de gemeente via www.gouda.nl/deRaam. Tijdens de uitvoering zal er naast het inloopspreekuur door de aannemer ook via andere middelen worden gecommuniceerd. U wordt daarover nog door de aannemer geïnformeerd. Belangrijk is dat de omgeving actueel wordt geïnformeerd over de voortgang van het werk en de daarbij gepaard gaande verkeersafwikkeling.

10. Sluiting

De mensen uit het projectteam hebben rond gelopen en waren beschikbaar om vragen te beantwoorden.

Bijlage: Vragenlijst

Nr.	Vragen en opmerkingen	Antwoord en reactie
Bovengrondse inrichting		
1.	Is er een mogelijkheid tot het creëren van extra mogelijkheden tot fietsparkeren.	Het is juist de bedoeling dit soort wensen inzichtelijk te krijgen op deze avond. Deze suggestie zal dus meegenomen en verder overwogen worden gedurende de uitwerking van het ontwerp.
2.	Is het mogelijk bij het opnieuw inrichten van de bovengrond iets te doen aan de wortels van de bomen die voor oneffenheden in de bestrating zorgen.	Dit zal meegenomen worden in de verdere uitwerking van het ontwerp.
3.	Hoe wordt omgegaan met bestaande beplanting / borders langs de gevels van woningen?	Waar nodig voor de werkzaamheden zullen deze worden verwijderd. Als er behoefte is om deze terug te krijgen, wordt de situatie per locatie bekeken en de mogelijkheid geboden om daar overeenstemming over te krijgen.
4.	Hoe wordt in het nieuwe ontwerp omgegaan met de drempels? In de huidige situatie liggen namelijk "kussens" waarvan de vrachtwagens geen last hebben.	In de nieuwe situatie willen we hiervoor drempels toevoegen over de gehele breedte van de weg, overeenkomstig de reeds uitgevoerde fase van de Raam. Er wordt door een bewoner een suggestie gegeven om een tweede drempel achter de eerste te leggen. Deze mogelijkheid zal bekeken worden.
5.	Glas wordt nog bovengronds ingezameld. Is het mogelijk dit ondergronds in te zamelen?	Nagevraagd zal worden wat de mogelijkheden hierin zijn.
6.	Ter hoogte van de Raam 140 is vanuit de gemeente aan beide zijden een laad- en losplaats toegezegd. Deze zie ik niet terug op het ontwerp, hoe zit dit?	De gemeente zal dit intern nagaan en dit zo nodig aanpassen op het ontwerp.
7.	In het reeds opnieuw ingerichte deel van de Raam zijn fietsnietjes geplaatst om fietsen tussen te parkeren. Deze nietjes worden niet als positief ervaren omdat er vaak te veel fietsen tussen deze nietjes geplaatst worden.	De gemeente zal dit meenemen in het verdere ontwerp.
8.	Worden de bomen behouden?	Er wordt een boom effect analyse (BEA) uitgevoerd en daaruit wordt duidelijk wat wel en niet mogelijk is met de bomen.
9.	Wat wordt de maatvoering van het trottoir en de rijbaan? Fietsen op een smallere rijbaan wordt namelijk gevaarlijker.	Afhankelijk van de ruimte zal bekeken worden wat de beste inrichting is. Indien mogelijk zal de LIOR (beleidsdocument over richtlijnen t.a.v. de inrichting van openbaar gebied in Gouda) gehandhaafd worden. Maar ook wordt de situatie per locatie bekeken.

10.	Niet alle afvalbakken zijn ondergronds, wordt dit in de toekomstige inrichting verandert?	De gemeente zal dit intern nagaan en dit zo nodig aanpassen op het ontwerp.
11.	Kan er op de plaats van de oude gracht kinderkopjes / natuursteen worden toegepast?	Het ontwerp van Els Beth, zoals in het eerste deel van de Raam, is uitgangspunt voor het nieuwe ontwerp in het laatste deel van de Raam. Net als in het eerste deel zijn hier ook betreffende stenen toegepast en is het de intentie deze door te voeren.
12.	Hoe wordt er omgegaan met de hoogtewisselingen qua ingang van de woningen?	Per huisingang zoeken we een gepaste oplossing.. Deze oplossing zal in het definitieve (bovengrondse) inrichtingsontwerp zichtbaar worden.
Riolering		
13.	In de huidige situatie is er veel stankoverlast van de riolering. Wordt daar met deze werkzaamheden wat aan gedaan?	De stankoverlast in de huidige situatie zal voornamelijk veroorzaakt worden gedurende het "spoelen" van de riolering. Hierbij wordt de riolering, die normaal vol met rioolwater staat, geleegd in het grote riool onder de parkeervakken. Door het leeglopen van deze riolering kan een zuigende werking ontstaan waardoor bijvoorbeeld sifons (zwanenhals onder de wasbak) leeggetrokken kunnen worden waardoor een open verbinding kan ontstaan met het vuilwaterriool. Deze open verbinding zorgt ervoor dat de stank rechtstreeks vanuit het riool in de woning kan komen. Er kan niet gegarandeerd worden dat deze stank in de nieuwe situatie minder zal worden. Wel worden de aanwezigen erop gewezen dat zij zelf verantwoordelijk zijn voor het leidingwerk in de woning.
14.	Er wordt een regenwaterriool (infiltratiesysteem) en een apart vuilwaterriool aangelegd. Wordt hiermee ook het regenwater van het dak apart afgevoerd via dit infiltratieriool?	De dakafvoeren aan de straatzijde worden, waar mogelijk, hier wel op aangesloten. Overige dakafvoeren die niet vrij toegankelijk zijn worden vanuit de gemeente niet losgekoppeld van het vuilwaterriool.
15.	Wordt met deze rioleringswerkzaamheden ook de regenwateroverlast opgelost?	In de nieuwe situatie wordt er een vuilwaterriool en een infiltratieriool aangelegd. Echter, het vuilwaterriool zal in de nieuwe situatie leeg staan (in de huidige situatie staat de riolering vol) waardoor in het riool ruimte ontstaat om regenwater te bergen. Hierdoor zal minder snel regenwateroverlast op straat staan. Echter door de toename van extreme regenbuien is dit nooit helemaal te voorkomen.
16.	Welke invloed hebben de werkzaamheden op de grondwaterstand?	Momenteel wordt de grondwaterstand gemonitord. Hiermee krijgen we een beeld van de huidige grondwaterstand. Op dit moment kunnen we nog niet eenduidig aangeven waar de grondwaterstand laag of hoog is. Met de aanleg van het drainage/ infiltratiesysteem trachten we een grondwaterstand te verkrijgen die zich bevindt in een zone rondom het peil in de stadgracht. Door de aanleg van een infiltratieriool (rioolbuis met sleufgaten) dat in open verbinding staat met de grachten, kan het gebeuren dat in de nieuwe situatie een hogere of juist een lagere grondwaterstand ontstaat t.o.v. de bestaande situatie. De verwachting is dat de pieken (te hoog/ te laag) minder zullen voorkomen.

17.	Kan de mogelijk "hogere" grondwaterstand geen schade veroorzaken in de vorm van optrekkend vocht?	Optrekkend vocht kan schade veroorzaken aan gevelwerk. De particuliere eigenaar is zelf verantwoordelijk voor een deugdelijke funderingsconstructie en het droog houden van een kruipruimte(indien aanwezig) .
18.	Indien de werkzaamheden nadelige gevolgen hebben voor de grondwaterstand waardoor schade ontstaat aan panden, heeft de gemeente in dat geval een fonds waaruit eventuele schade gerepareerd kan worden?	De gemeente beschikt niet over een dergelijk fonds.
19.	Onder de Raam 89 lopen een 3-tal rioleringsbuizen waarvan niet duidelijk is waar deze op afvoeren. Gebr. Van Vliet hebben hier al eens naar gekeken. Kan de gemeente hier iets aan doen?	De gemeente zal de informatie bij de Gebr. Van Vliet opvragen en nagaan of en wat de gemeente hierin kan betekenen.
Overig		
20.	Gedurende de uitvoeringswerkzaamheden in de Kuiperstraat reed de aannemer vaak erg hard met zwaar beladen materieel. Is het mogelijk hier wat tegen te doen voor de uitvoeringswerkzaamheden aan de Raam?	De bouwbeheersing en het slim faseren met als doel het beperken van hinder voor de omgeving tijdens de uitvoering wordt als erg belangrijk beschouwd. Als deze situatie, zoals geschetst, zich voordoet zal de aannemer daar direct op worden aangesproken.
21.	Hoe wordt tijdens de uitvoering met "wild" parkeren omgegaan? Is er bijvoorbeeld een mogelijkheid om de omwonenden tegen een gereduceerd tarief in de parkeergarage te laten parkeren of om het gratis parkeren na 21.00 uur tijdelijk af te schaffen? Ook kan overwogen worden om op Q-park tijdelijk parkeren mogelijk te maken.	De mogelijkheden hierin worden onderzocht.
22.	Is de gemeente bekend met een kaart van Rijnland of waterschap met mogelijke wijziging in de GWS in de Raam?	Het projectteam is hiermee nog niet bekend. Er zal getracht worden deze te achterhalen.
23.	Hoe gaat de gemeente om met particulieren problemen en aanpassingen / kosten die men mogelijk krijgt naar aanleiding van de veranderde inrichting?	Indien er zich problemen voordoen zal de gemeente per individuele situatie beoordelen wat de gemeente voor plichten heeft en indien deze er zijn beoordelen wat de mogelijkheden zijn.